

Småföretags- barometern

Värmlands län

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Värmlands län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Värmlands län.....	5
Näringslivet i Värmlands län.....	6
Småföretagsbarometern – Värmlands län	7
Konjunkturindikatorn	7
Sysselsättning.....	9
Omsättning	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	15
Slutsatser	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I VÄRMLANDS LÄN

- Småföretagskonjunkturen i Värmlands län har minskat under det senaste året och länet har sin lägsta konjunkturindikator sedan finanskrisen 2008 - 2009. Konjunkturutvecklingen i länet har varit svagare än rikssnittet under året som gått. Företagens prognoser på ett års sikt är mycket optimistiska, med kraftig uppgång av konjunkturindikatorn.
- **Sysselsättningstillväxten** i Värmland har mattats under det senaste året och länet har en negativ tillväxttakt. Det innebär att det är en större andel företag som minskat sin personalstyrka under året som gått än andelen som har utökat den. Sysselsättningsutvecklingen placerar sig under rikssnittet. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner är småföretagen positiva om sysselsättningsutvecklingen för de kommande tolv månaderna, med förväntningar om en kraftig uppgång.
- **Orderingången** för länets företag har mattats av under de senaste tolv månaderna. Tillväxttakten är svagare än rikssnittet. Prognosen för det kommande året är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång.
- **Omsättningstillväxten** har mattats av kraftigt under de senaste tolv månaderna, och utvecklingen har varit svagare än för rikssnittet. Företagen förväntar sig en kraftigt ökad tillväxttakt under de kommande tolv månaderna.
- **Tillväxten av lönsamheten** har mattats av och nedgången har varit starkare än för rikssnittet. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länets företag öka kraftigt.
- Företagen i Värmlands län upplever liknande möjligheter att växa som i fjol. 68 procent av dem uppger att de har **goda utsikter att expandera på sikt**. Motsvarande andel för riket som helhet är 67 procent. Nio av tio företag i länet vill växa.
- **Det främsta tillväxthindret** i Värmlands län är bristen på lämplig arbetskraft. Även svag efterfrågan och skatter är betydande hinder för tillväxt bland småföretagen i länet.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I VÄRMLANDS LÄN

Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin och tillväxten föll kraftigt både i Sverige och omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs dock i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerens 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under det senaste året. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade i fjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i ordergång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Detta innebär att konjunkturindikatorn steg under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsamma ut än för ett år sedan. Framför allt gynnas de kontaktnära branscherna av den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner. Även finans- och penningpolitiken förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en kraftig konjunkturåterhämtning under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011 drivet av en ökad ordergång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 i företag med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

Näringslivet i Värmlands län

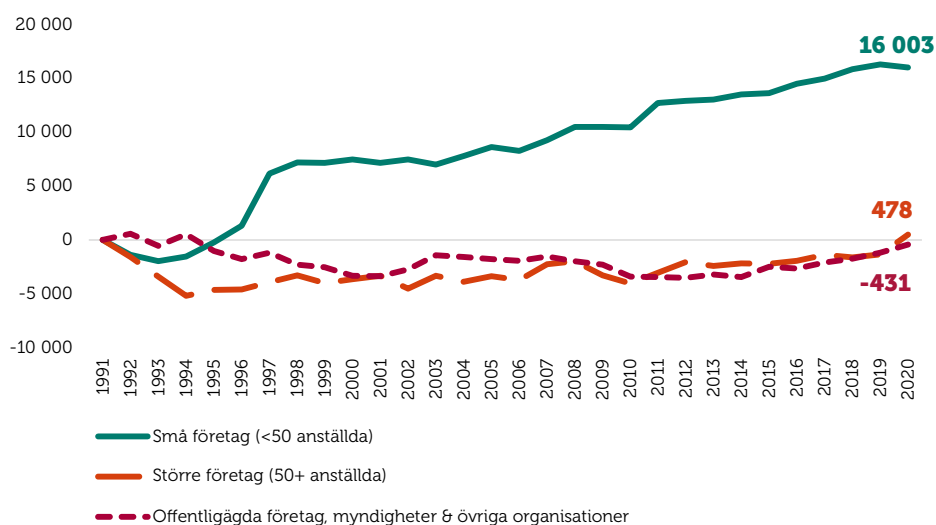
Näringslivet i Värmlands län består av företag verksamma inom olika sektorer. Tillgången på järnmalm har bäddat för regionens traditionella tillverkningsindustrier inom verktygsstål. Även skogen är en resurs som bidragit till att utveckla marknadsledande verksamheter och kompetens kopplad till pappers- och massaindustrin. Den traditionella industrin behåller en betydande ställning och runt den har även andra branscher kunnat växa sig starka. Tyngdpunkten ligger på verksamheter kopplade till papper och massa, förpackningar, stål och verkstad samt IT och telekom. Även handel och besöksnäring med relaterade verksamheter växer i termer av företag och sysselsättning.

För att näringslivet även fortsatt ska utvecklas är det viktigt med goda förutsättningar för att bo och verka i olika delar av länet. Väl fungerande arbetsmarknadsregioner med breda branschstrukturer och goda möjligheter i arbetslivet är viktigt och tillgänglighet liksom samverkan är avgörande faktorer.

Den lokala näringslivspolitikerna genom bland annat Länsstyrelsen arbetar för att skapa en ekonomiskt hållbar utveckling, öka sysselsättningen och uppmuntrar näringslivet att arbeta med frågor som rör jämställdhet, miljö och integration. Detta förutsätter ett brett samarbete mellan näringsliv, kommuner och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är viktig för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningsstillväxten i Värmlands län.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Värmlands län sedan 1990 (källa: SCB) ¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – VÄRMLANDS LÄN

Konjunkturindikatorn

I Småföretagsbarometern redovisar vi Värmland läns utveckling vad gäller sysselsättning, ordergång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet.

I fjolårets rapport särskilde sig Värmlands län från riksgenomsnittet då länet hade en ökad tillväxttakt i konjunkturen, och länet hade dessutom den högsta konjunkturindikatorn i hela landet. Som visas i figur 2 har fjolårets starka konjunktur nu vänt nedåt. I årets Småföretagsbarometer är nettotalet -34 och länet har därmed haft en svagare utveckling än riksnittet vars nettotal är -15. Värmlands län har i årets rapport sin lägsta konjunkturindikator sedan finanskrisen 2008 – 2009.

Stor oro och ovisshet kring spridningen av covid-19 och dess effekter på företagande och svensk ekonomi resulterade i att företagen i fjol trodde på en negativ tillväxttakt till ett nettotal på -14. Med ett nettotal på -34 i årets Småföretagsbarometer ser vi att utfallet blev betydligt lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Det är framför allt en kraftigt minskad ordergång och omsättningsutveckling som drar ned den sammanvägda konjunkturindikatorn i Värmlands län.

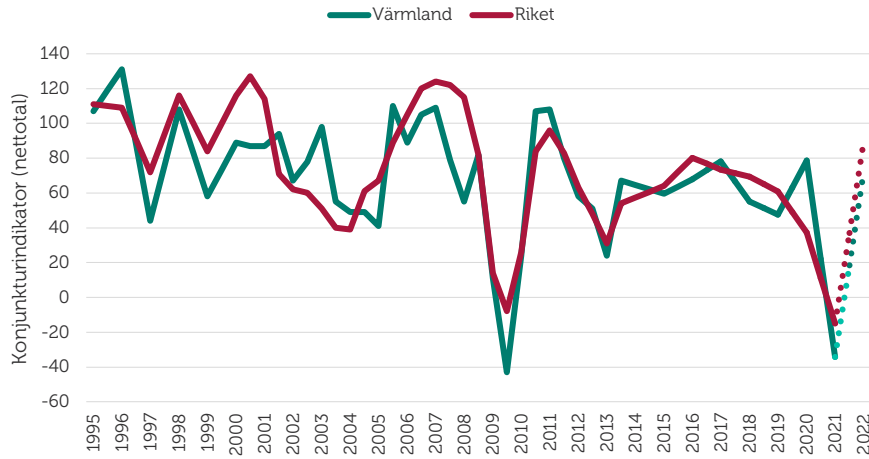
Efter mer än ett år med coronapandemin är företagens förväntningar för det kommande året mycket optimistiska. Deras sammanvägda prognoser gällande sysselsättning, ordergång och omsättning visar en kraftig uppgång till en konjunkturindikator på nettotalet 71. Ett sådant utfall skulle innebära en uppgång med 105 indexenheter jämfört med resultatet för årets mätning. Motsvarande utveckling för riksnittet är ett förväntat nettotal på 89. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

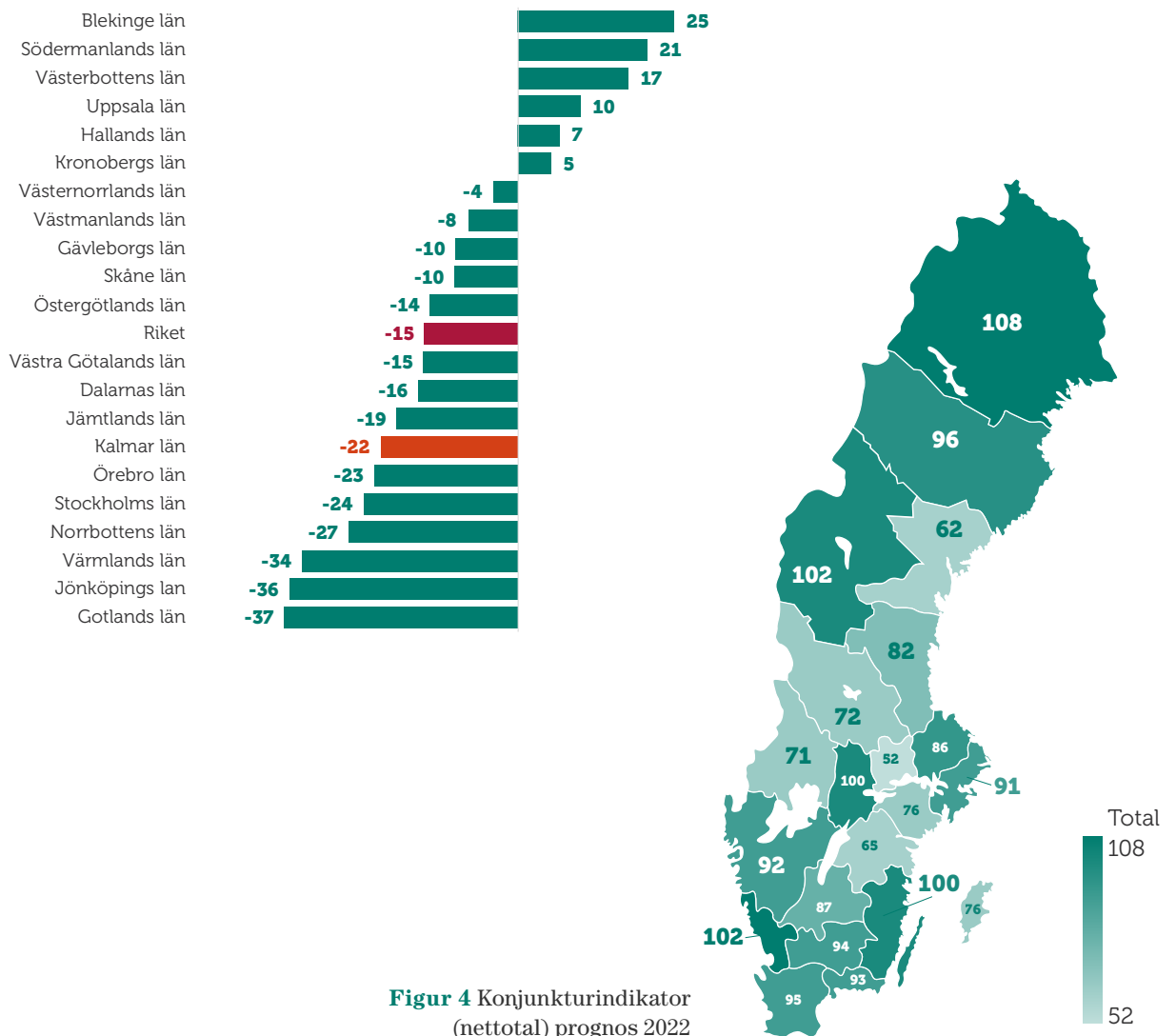
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Värmlands län och riket 1995–2021

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2021

Figur 4 Konjunkturindikator (nettotal) prognos 2022

Sysselsättning

Efter en toppnotering i sysselsättningsstillväxten 2016 har företagen i Värmlands län en kontinuerligt avmattad tillväxttakt fram till i fjol då länets tillväxttakt åter ökade, till skillnad från rikssnittet. I årets Småföretagsbarometer har tillväxttakten mattats av kraftigt, se figur 5. Totalt har 11 procent av länets företag ökat sin personalstyrka under det senaste året, samtidigt som 17 procent har minskat den. Länets netttotal för sysselsättningsutvecklingen är således -6 och Värmlands småföretag har därmed en negativ tillväxttakt i sysselsättning. Detta innebär att det är en större andel företag som har minskat antalet anställda i verksamheten än företag som har ökat sin personalstyrka under året som gått. Länets utveckling placerar sig under rikssnittet vars netttotal är -4.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen, det vill säga att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

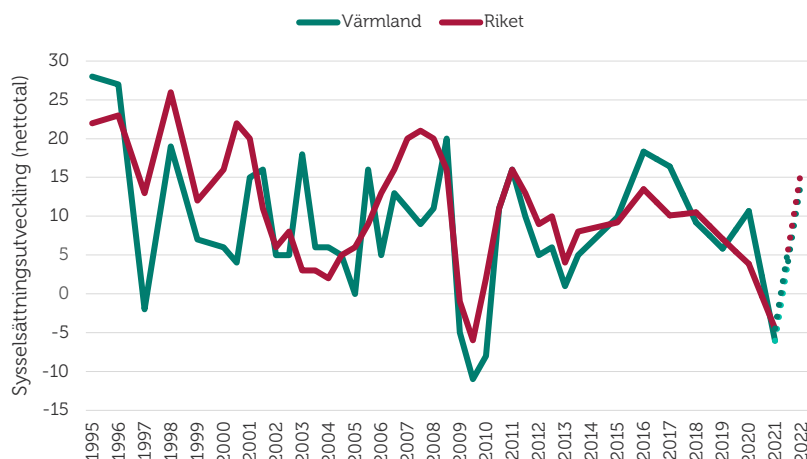
Prognosen i fjolårets rapport var att sysselsättningsutvecklingen skulle mattas av till ett netttotal på -1. Med ett netttotal på -6 för sysselsättningsutvecklingen ser vi att utfallet blev något lägre än vad företagen förväntade sig i fjol. Coronapandemin och efterföljande restriktioner för att minska smittspridningen har drabbat näringslivet hårt. Särskilt besöksnäring och konsumentnära verksamheter men även industri- och tillverkningssektorn har upplevt stopp av produktion och leveranser till följd av pandemin, vilket har gett avtryck i småföretagens sysselsättningsutveckling.

Krisen är ännu inte över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner för att begränsa smittspridningen är de positiva om sysselsättningsutvecklingen för det kommande året. Förväntningarna är att tillväxttakten i sysselsättningen ska öka bland småföretagen i länet. Nettotalet förväntas hamna på 14, vilket skulle innebära en kraftig återhämtning av företagens sysselsättningsstillväxt. I riket som helhet är förväntningar ett netttotal på 16.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen befunnit sig i, med personalneddragningar och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som återanställning snarare än nyanställning.

Sett till resultaten för hela riket finns det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. De mest optimistiska sysselsättningsplanerna har företag med 20–49 anställda, medan de minsta företagen med 1–4 anställda är något mer försiktiga. Resultaten visar också att småföretag som bedriver internationell handel är mer optimistiska om sysselsättningen. Dessa uppfattningar är sannolikt representerade även bland företagen i Värmlands län.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Värmlands län och riket 1995–2021

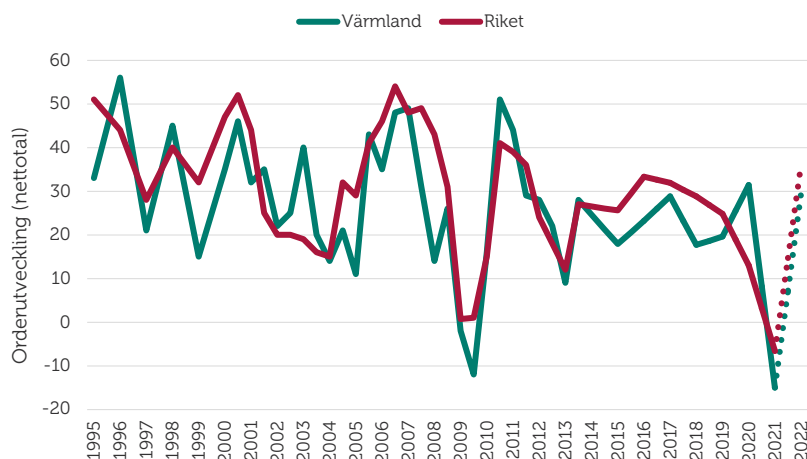
Orderingång

Tillväxttakten i orderingången ökade i fjolårets rapport till skillnad från utvecklingen i riket som helhet och Värmland hade en jämförelsevis god orderutveckling. I årets Småföretagsbarometer har tillväxttakten mattats av kraftigt från fjolårets netttotal 31 till -15 under de senaste tolv månaderna. Motsvarande netttotal för rikssnittet är -7. Utfallet blev därmed lägre än vad länets företag förväntade sig vid förra årets mätning, i vilken företagens prognos var en minskad tillväxttakt till nettotalet -6.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en ökad tillväxt i företagens orderingång. Bland företagen i länet tror 42 procent att deras orderingång kommer öka, medan 12 procent förväntar sig att den minskar. Det förväntade nettotalet för orderingången under de kommande tolv månaderna blir därmed 30. Motsvarande netttotal för rikssnittet är 36.

Figur 6 Orderutveckling (netttotal) i Värmlands län och riket 1995–2021

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas kan många företag behöva tacka nej till order. I Värmlands län har 27 procent av företagen i länet tackat nej till order, vilket är en något lägre andel än fjolårets 29 procent. Motsvarande andel för rikssnittet är 33 procent.

Precis som i övriga Sverige är den främsta anledningen till att företagen tackat nej till order att de redan har mer att göra än vad de hinner med. I länet anger 56 procent av företagen detta som främsta anledning, vilket är i nivå med i fjol. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 51 procent. Kapacitetsbristen är således påtaglig i både länet och i riket som helhet.

Likt tidigare år, och i likhet med riket som helhet, är även arbetskraftsbrist en betydande anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram upplever många företag i länet kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis vara att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 7 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

Till skillnad från riksnittet ökade omsättningstillväxten i länets företag i fjolårets rapport. I årets Småföretagsbarometer har omsättningstillväxten fallit kraftigt i länets företag under de senaste tolv månaderna. Totalt har 30 procent av småföretagen i länet haft en ökad omsättning, samtidigt som den minskat för 43 procent. Nettotalet blir därmed -13 jämfört med 37 ifjol. Som illustreras i figur 8 har nedgången i omsättningstillväxten varit kraftigare i länet än i riket som helhet, vars nettotal är -4.

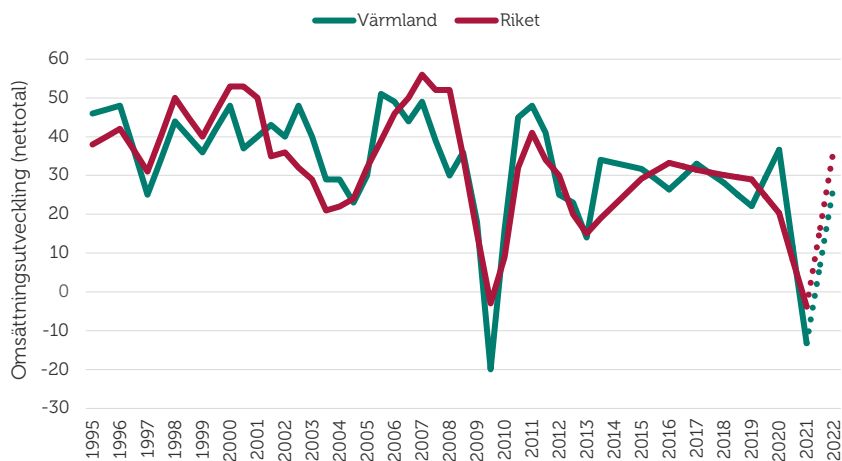
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

När coronapandemin slog till under 2020 såg många företag att efterfrågan på deras varor och tjänster minskad snabbt, vilket avspeglades i företagens prognoser för det kommande året. I fjolårets rapport förväntade sig därför företagen en avmattad omsättningstillväxt under de kommande tolv månaderna med ett förväntat nettotal på -7. Med årets nettotal 13 ser vi att nedgången blev något starkare än vad företagen förväntade sig ifjol.

Precis som för sysselsättningen och orderutvecklingen är prognosen för omsättningsutvecklingen de kommande tolv månaderna mycket optimistiskt bland länets småföretag. Företagen tror på en stark återhämtning. Av samtliga småföretag i länet förväntar sig 41 procent en ökad omsättning, medan 14 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på 27. Motsvarande nettotal för riksnittet är 37.

Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet i kronor räknat som kan återhämtas under det närmsta året. Osäkerhet kring smittspridningen kvarstår som en reell nedåtrisk i bedömningen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Värmlands län och riket 1995–2021

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis kopplad till lönsamhetsutvecklingen. Figur 9 visar att Värmlands län låg under riksgenomsnittets tillväxttakt från 2015 till 2018. I fjolårets rapport såg länet en minskad tillväxttakt, vilken har mattats av ytterligare i årets Småföretagsbarometer. Totalt har 24 procent av företagen haft en ökad lönsamhet under de senaste tolv månaderna, medan den minskat för 39 procent. Det samlade nettotalet för lönsamheten i länets småföretag är därmed -15. Motsvarande nettotal för riksgenomsnittet är -4.

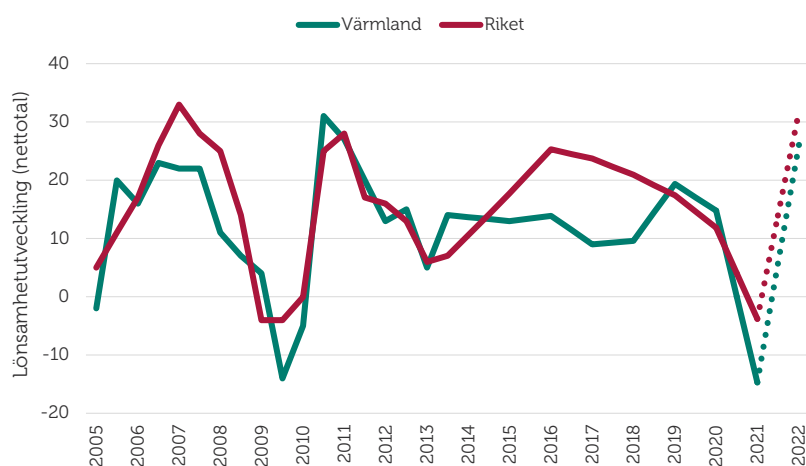
I fjolårets rapport hade småföretagen i länet låga förväntningar på lönsamhetsutvecklingen för de kommande tolv månaderna, sannolikt till följd av osäkerhet kring vilka effekter coronapandemin skulle kunna ha på företagen. Prognosen var då en avmattad lönsamhetsutveckling till nettotalet -8. Utfallet blev därmed lägre än vad företagen i länet förväntade sig.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland Värmland läns småföretag öka till 26, vilket är lägre än rikssnittets 32. Bland länets företag tror 40 procent på en högre lönsamhet medan 14 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

För riket som helhet finns det en bred samsyn om en förbättrad lönsamhet även på branschnivå. Såväl industri- som tjänstesektorn ser mycket positivt på utvecklingen det kommande året. Tjänsteföretag som påverkats stort av pandemin är positiva om utvecklingen framåt och inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar cirka hälften av företagen med förbättrad lönsamhet det närmaste året.

Även om den ekonomiska återhämtningen går snabbt är det troligt att företagens faktiska utveckling av lönsamheten kommer vara lägre än förväntat. Exempelvis kan kompetensbrist och priskonkurrens pressa lönsamheten och företagen tenderar att överskatta lönsamhetsutvecklingen. En svagare konjunkturutveckling till följd av kvarvarande restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisiker och en ökande konkurrens kan bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 9 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Värmlands län och riket 2005–2021

Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en marginellt högre nivå än förra året. I länet förväntar sig 31 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer öka under det kommande året. Det är lägre än riksnittet på 39 procent men marginellt högre än i fjol då motsvarande andel var 30 procent. I fjolårets rapport vek förväntningarna om prisutvecklingen brant nedåt, sannolikt till följd av småföretagens osäkra och försiktiga prognoser. Ett svagt konjunkturläge innebar svårigheter för företagen att höja sina priser. Givet årets positiva prognoser och en utbredd förhoppning om återhämtning återgår företagen att förvänta sig att deras försäljningspriser i relativt hög grad kan öka.

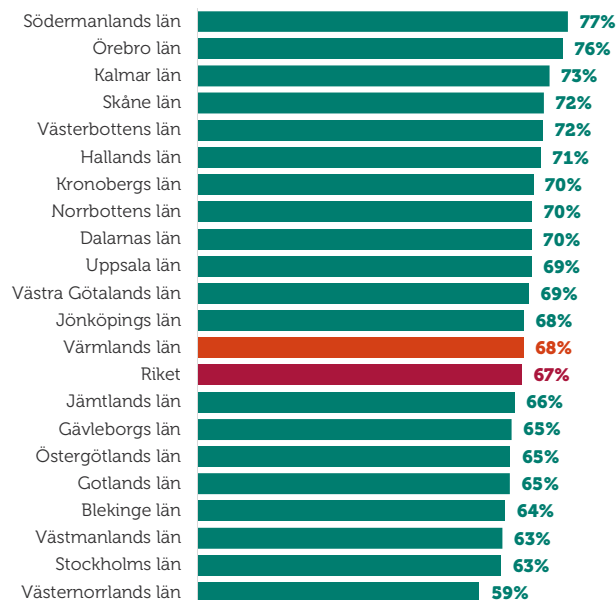
Det stigande resursutnyttjandet skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket kan stiga relativt långsamt.

I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbuds begränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Detta som skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning väntas företagen istället i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och bygga lager för att kunna möta den mer långsamt stigande efterfrågan. Effekten av detta skulle då kunna bli lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling.

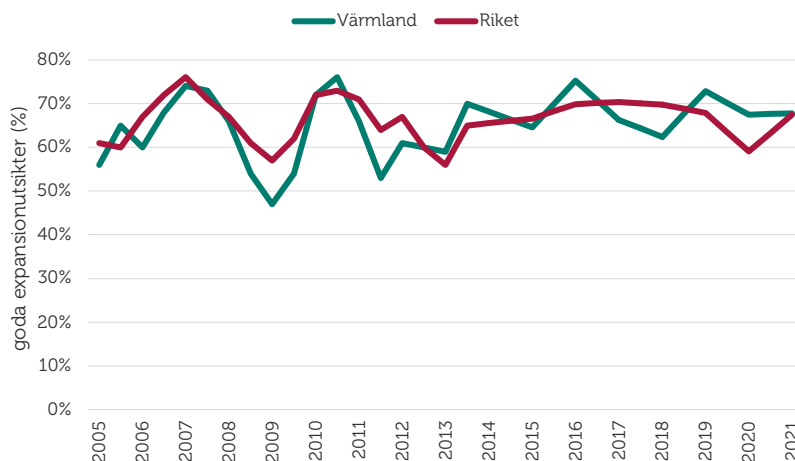
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser fortsatt goda möjligheter att expandera. Företagen i Värmlands län upplever något bättre möjligheter att växa framöver jämfört med övriga län i landet: 68 procent jämfört med 67 procent för riket som helhet, se figur 10. Samtidigt vill nio av tio företag i länet växa. I figur 11 ser vi att expansionsutsikterna för länets företag är på liknande nivå som i fjolårets rapport.

Figur 10 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2021

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Värmlands län och riket 2005–2021

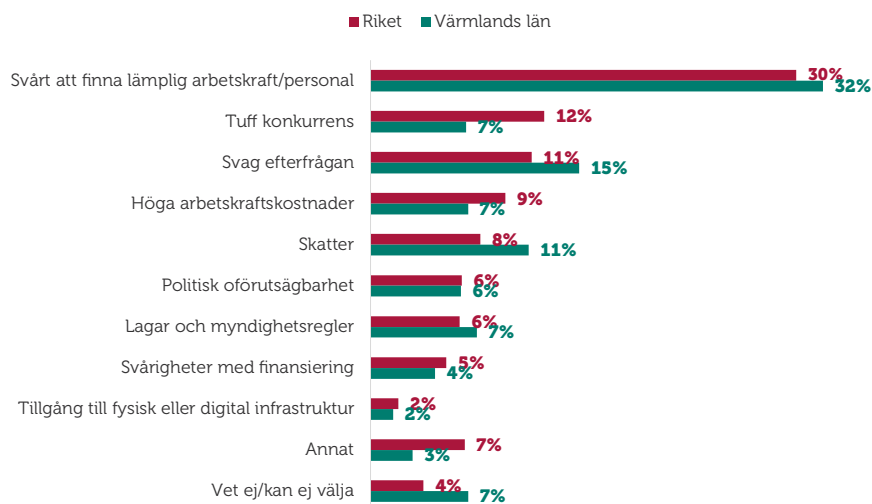

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som inte har minskat i betydelse trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppger 32 procent av företagen det svaret, vilket är samma andel som i fjol. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Problemen med kompetensbrist och matchning på länets arbetsmarknad fortsätter därmed att vara betydande.

Företagen i både Värmlands län och i riket som helhet upplever fortsatt en svag efterfrågan på företagets varor eller tjänster som ett betydande hindret för tillväxt. Detta är sannolikt en effekt av att pandemin lett till drastiskt förändrade konsumtionsmönster. Men även restriktioner för att hindra smittspridningen har bidragit till att många företags produktion eller tjänsteutbud i perioder helt eller delvis upphört. Även skatter tas upp som hinder för tillväxt. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de kostnadsposterna som för många företag påverkar lönsamheten.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Värmlands län och i riket 2021 (procent)

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste tolv månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av restriktionerna och uppvisar en påtagligt svagare konjunktur och försämrad lönsamhet.

Småföretagsbarometern visade 2020, redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagens förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att de dystra framtidsförväntningarna i fjol till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för svaren om sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15 bland Sveriges småföretagare. Detta är den lägsta nivån i Småföretagsbarometerns 35-åriga historia. Avmattningen i konjunkturen för småföretagen är utbredd och nettotalet för konjunkturindikatorn är lägre i samtliga län jämfört med i fjol. Endast sex län har en positiv tillväxttakt med ett nettotal över noll.

När småföretagen blickar framåt är det emellertid med en ljusning i sikte. Företagen i Värmlands län har mycket optimistiska förväntningar på konjunkturutvecklingen för det kommande året. Prognosen visar ett nettotal på 71, vilket är något lägre än det historiska riksgenomsnittet 76. När småföretagens förväntan på sysselsättning, ordergång och omsättning vägs samman förutser de alltså en kraftig uppgång. I takt med vaccinering och sjunkande smitta kommer olika typer av restriktioner att kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. Detta gynnar i synnerhet de inhemska tjänstenärings som påverkats mest av pandemi och restriktioner.

Sett till riket som helhet framträder att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. Vaccineringen mot covid-19, fortsatt stora finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först innan företagen väljer att nyanställa igen. Men det finns också en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att nyanställa. Även fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed för optimistiska.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter pandemin.